

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมยุคข่าวสารเช่นปัจจุบันนี้ อินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนจำนวนมากในโลกนี้ไปแล้ว ประมวลการในแต่ละวันมีผู้คนมากกว่า 50 ล้านคนกว่า 150 ประเทศทั่วโลก กำลังใช้อินเทอร์เน็ต การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ตเป็นตัวอย่างสะท้อนให้เห็นภาพของการสื่อสารที่ไร้พรมแดนขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น โดยได้ก้าวล่วงเข้าไปในทุกสาขาอาชีพ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะด้านการศึกษาหรือการศึกษาเหมือนเมื่อเริ่มมีการใช้อินเทอร์เน็ตใหม่ ๆ ด้วยคุณสมบัติการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก ๆ ได้ในเวลาอันรวดเร็วและใช้ต้นทุนในการลงทุนต่ำ ทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาขององค์กรทั้งหลาย โดยได้มีความพยายามนำอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อประโยชน์สำหรับหน่วยงานของตนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การประชาสัมพันธ์องค์กร การค้นหาหนังสือสั่งการ ระเบียบ กฎหมาย การโฆษณาสินค้า การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ฯลฯ นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตยังกลายเป็นอีกสื่อหนึ่งของความบันเทิงภายในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์ถือเป็นแหล่งรวมข้อมูลสารสนเทศจากทุกมุมโลก

“อินเทอร์เน็ต” (Internet) มาจากคำว่า International Network เป็นเครือข่ายการสื่อสารข้อมูลขนาดใหญ่ อันประกอบด้วยเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมากเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลจากองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน คำว่า “เครือข่าย” หมายถึง การที่มีคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ 2 เครื่องขึ้นไป เชื่อมต่อเข้าด้วยกัน ด้วยสายเคเบิล (ทางตรง) และหรือสายโทรศัพท์ (ทางอ้อม) มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และมีการถ่ายเทข้อมูลระหว่างกัน (<http://regelearning.payap.ac.th>) เมื่อมีจำนวนคอมพิวเตอร์ในเครือข่ายมากขึ้น และมีการเชื่อมโยงกันไปทั่วโลกจนกลายเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ เราเรียกสิ่งนี้ว่า อินเทอร์เน็ต สำหรับคอมพิวเตอร์ในระบบอินเทอร์เน็ตนั้นต้องมีภาษาที่ใช้คุยเฉพาะเหมือนกัน ซึ่งภาษาอังกฤษได้ถูกกำหนดให้เป็นภาษาสากลในการติดต่อสื่อสารของทุกประเทศทั่วโลกที่ทำให้คอมพิวเตอร์สามารถติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันได้ เรียกภาษาใช้ในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างคอมพิวเตอร์ว่า โพรโตคอล (Protocol) (<http://www.satitm.chula.ac.th>)

จากการที่มนุษย์สามารถสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำกัดระบบปฏิบัติการของเครื่องคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ที่ต่างระบบปฏิบัติการกันก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้และไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะทางไม่ว่าจะอยู่ในอาคารเดียวกันห่างกันคนละทวีปข้อมูลก็สามารถส่งผ่านถึงกันได้ อีกทั้งอินเทอร์เน็ตไม่จำกัดรูปแบบของข้อมูล จึงทำให้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นระบบ สื่อสารที่สำคัญและได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องจากสามารถรับและส่งข้อมูลได้ทุกรูปแบบ ได้แก่ การสื่อสาร โดยข้อมูลที่เป็นข้อความหรือตัวหนังสือ รูปภาพหรือกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพวีดิทัศน์และข้อมูลที่เป็นเสียง ซึ่งเป็นการสื่อสารที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ (พิเชษฐ คุรงค์เวโรจน์. 2542 : 31)

ประเทศไทยมีการใช้อินเทอร์เน็ตมานานแล้ว แต่จำกัดอยู่ในวงแคบ โดยจะใช้เฉพาะในสถาบันการศึกษาและนักวิชาการ อินเทอร์เน็ตถูกนำมาใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ล้วนแต่ติดตั้งระบบเครือข่ายที่เชื่อมต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ตและเปิดให้บริการแก่นักศึกษาภายในและนักศึกษาได้ใช้งานเพื่องานศึกษาและการศึกษา ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2537 ได้มีบริษัทให้บริการอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์ (Internet Service Provider : ISP) รายแรกของประเทศไทยถูกก่อตั้งขึ้น โดยการรวมทุนระหว่างศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติหรือเนคเทคการสื่อสารแห่งประเทศไทย และองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย นับเป็นจุดกำเนิดของบริการอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์สำหรับประชาชนทั่วไป ทำให้บริการอินเทอร์เน็ตกระจายตัวออกสู่วงกว้าง และบุคคลที่สนใจสามารถเข้าใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น การขยายตัวของอินเทอร์เน็ตจึงกระจายไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา กระแสความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเห็นได้จากจำนวนร้านให้บริการอินเทอร์เน็ตหรือที่นิยมเรียกกันว่า อินเทอร์เน็ตคาเฟ่ (Internet café) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปีเดียวกันทั้งในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่หลายแห่ง เมื่อพิจารณาจากดัชนีสำคัญที่ใช้วัดการเติบโตและความแพร่หลายของอินเทอร์เน็ต อาทิ ความกว้างของช่องสัญญาณระหว่างประเทศ จำนวนผู้ให้บริการ (Internet Service Provider : ISP) จำนวน โดเมนสัญชาติไทย (.th) ฯลฯ ต่างชี้ให้เห็น โดยชัดเจนว่า ความนิยมอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนั้น ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก (ปาณิสรา ทองหลิม. 2551 : 13)

สำหรับภาคการศึกษา อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ การสอนให้ทันกับความก้าวหน้าในปัจจุบัน ความสามารถของอินเทอร์เน็ตสำหรับการจัดการศึกษาจะเห็นได้ว่ามีศักยภาพอย่างสูงที่จะนำมาช่วยในการจัดการศึกษา ช่วยพัฒนาการเรียนการสอน

และพัฒนาศึกษาเรียนรู้ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการเรียน การสอนที่ยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการศึกษา ดังนี้ (เย็น ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย. 2546 : 99-100)

1. การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นระบบสื่อสารส่วนบุคคล บนอินเทอร์เน็ตมีจุดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ เป็นระบบที่ทำให้การสื่อสารระหว่างกันเกิดขึ้น ได้ง่าย แต่ละบุคคลจะมี จุดหมายประจำ สามารถส่งข้อความถึงกัน ในระบบนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ทางการศึกษา ได้มาก เช่น การแจ้งผลการสอบนักศึกษา การส่งการบ้าน การ โต้ตอบเรื่องบทเรียนต่าง ๆ ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

2. ระบบข่าวสารบนอินเทอร์เน็ตมีระบบข่าวสารในลักษณะเหมือนกระดานที่ เชื่อม โยงกันทั่วโลก ทุกคนสามารถเปิดกระดานข่าวที่ตนสนใจ สามารถส่งข่าวสารผ่านกลุ่ม ข่าวบนกระดานและ โต้ตอบข่าวสาร ได้ เช่น กลุ่มผู้สนใจงานศึกษาทางคณิตศาสตร์ก็มีกระดาน ข่าวของตนที่ไว้อภิปรายปัญหา

3. การใช้ค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตมีแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่เชื่อม โยงกัน และติดต่อกับห้องสมุดทั่วโลก ทำให้การค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ทำได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4. การพูดคุยแบบ โต้ตอบ หรือคุยเป็นกลุ่ม บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถ เชื่อมต่อกันและพูดคุยกันได้ด้วยเวลาจริง

5. การแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบ FTP (File Transfer Protocol) กล่าวคือ การ โอนย้ายข้อมูลระหว่างกันเป็นจำนวนมาก เป็นการส่งข้อมูลปริมาณมากบนเครือข่าย จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะ ทำการศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยา เขตหนองคาย เพื่อนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นด้านระบบ สารสนเทศในอนาคต จึงหวังเป็นอย่างยิ่งผลงานศึกษานี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดเผยข้อมูล การใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษา และเป็นการกระตุ้นความสนใจของบุคคลอื่นที่มีความสนใจ เกี่ยวกับการใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารในยุค โลกไร้พรมแดนให้ แพร่หลายมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิทยาเขตหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

สมมติฐานการศึกษา

นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษา ปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ผู้ศึกษากำหนดตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การใช้อินเตอร์เน็ต ช่วงเวลาการใช้อินเตอร์เน็ต เวลาเฉลี่ยในการใช้อินเตอร์เน็ต ประเภทของข้อมูลที่ค้นหา และสถานที่ที่ใช้บริการอินเตอร์เน็ต

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ด้านต่าง ๆ ได้แก่

2.1 ด้านประสิทธิภาพของสื่อ

2.2 ด้านความคาดหวังต่อการใช้บริการอินเตอร์เน็ต

2.3 ด้านการสร้างคามพึงพอใจให้กับนักศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้มุ่งศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ซึ่งมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ทุกสาขาวิชา ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2,490 คน (สำนักงานทะเบียนและประมวลผล, 2552 : เว็บไซต์)

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ทุกสาขาวิชา ปีการศึกษา 2551 จำนวน 345 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

4. ขอบเขตระยะเวลา

การเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามเริ่มตั้งแต่ส่งแบบสอบถาม จนถึงการรวบรวมข้อมูล กลับมาวิเคราะห์ผล ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนสิงหาคม 2552 ถึง เดือนกันยายน 2552

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพด้านบุคลากรดียิ่งขึ้นไป
2. ทำให้ทราบปัจจัยจูงใจในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บริการระบบอินเตอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารในมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้เป็นแนวทางในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสื่อสารในการพัฒนาระบบสารสนเทศในท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยจูงใจ หมายถึง สิ่งที่เป็นมูลเหตุเกี่ยวข้องและสนับสนุนในการเลือกใช้อินเตอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ได้แก่

1. ประสิทธิภาพของสื่อ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ตในด้านต่างๆ ประกอบด้วย อินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่ถูกรับได้อย่างแพร่หลายและเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคจำนวนมาก เป็นสื่อที่มีปฏิริยาตอบสนองกลับมายังผู้ส่งสารได้ทันที เป็นสื่อที่สามารถให้ข้อมูลแบบเจาะลึกได้ตามความต้องการ เป็นสื่อที่สามารถปรับเปลี่ยนข้อมูลการให้บริการได้ทันที เป็นสื่อที่

นำเสนอข้อมูลรายละเอียดมากกว่าสื่อประเภทอื่นเนื่องจากมีขนาดพื้นที่ไม่จำกัด คุณสมบัติของภาพและเสียงเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ และเป็นสื่อเดียวที่เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง

2. ความคาดหวังต่อการให้บริการอินเทอร์เน็ต หมายถึง ระดับความต้องการของนักศึกษาที่มีความคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย ข้อมูลที่ได้เสริมความรู้ในด้านวิชาการ ข้อมูลมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ข้อมูลที่ได้รับรวดเร็วตรงกับความต้องการ การแลกเปลี่ยนและการแสดงความคิดเห็น การเชื่อมต่อขณะใช้บริการไม่มีปัญหาและอุปสรรค ข้อมูลมีความหลากหลายทันสมัย และอินเทอร์เน็ตให้ความบันเทิงสนุกสนาน

3. การสร้างความพึงพอใจให้กับนักศึกษา หมายถึง ประโยชน์ต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้รับจากการให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นความรู้ที่มองไม่เห็นได้ ประกอบด้วย อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ใช้ต้นทุนต่ำ อำนวยความสะดวกในการสื่อสารได้ทั่วโลก เป็นสื่อที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การใช้อินเทอร์เน็ตสามารถลดค่าใช้จ่ายในการเรียน สามารถสร้างมัลติมีเดียได้อย่างไม่จำกัดบุคคล เวลา และสถานที่ เสริมภาพลักษณ์ของนักศึกษาให้ดูทันสมัย สามารถลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานได้ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตสามารถนำไปเผยแพร่ให้ผู้อื่นทราบได้ ช่วยผ่อนคลายความเครียด ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกรับข้อมูลตามความสนใจของตน เป็นสื่อที่สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการตัวต่อตัว ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาประกอบรายงานเพื่อการเรียน และมีเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตได้ตามความต้องการ

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า

อินเทอร์เน็ต หมายถึง ระบบของการเชื่อมโยงเครือข่ายทั่วโลกขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน และสามารถเข้าถึงกันได้ภายใต้มาตรฐานเดียวกันเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารและสืบค้นสารสนเทศจากเครือข่ายต่าง ๆ ทั่วโลก

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ทุกสาขาวิชา